

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΙ

ΜΟΝΟΜΑΧΟΙ καὶ μάρτυρες δύνανται ἐν πλήρει ἀρμοδιότητι νὰ ἀπασχολήσουν τὰς στήλας τοῦ παρόντος Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου, ἂν ἔχι δι' ἄλλον, λόγον τοῦλάχιστον διότι ἡ μονομαχία ἔγινεν ἐθνικὴ ψυχαγωγία ἀφοῦ ἀπὸ ἐτῶν εἰσῆλθεν καὶ εἰς τὸ Ἐθνικὸν συνέδριον.

Ἐπειδὴ ὅμως δὲν μοῦ ἀρέσκουν αἱ τραγωδίαι, οὐδόλως θὰ ἀσχοληθῶ περὶ ἐρυθροβαφῶν μονομαχιῶν, αἵτινες ἐν Ἑλλάδι ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην γῶραν εἶναι ὄλως ἐξαιρετικά καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα προκαλοῦν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀγανάκτησιν. Τὰς μονομαχίας ταύτας τὰς ὄλως ἐξαιρετικάς ἀποβλέπει μόνος ὁ ὀρισμὸς — διότι καὶ ἡ μονομαχία ἔχει τὸν ὀρισμὸν της — καθ' ὃν « ἡ μονομαχία εἶναι μάχη μεταξὺ δύο προσώπων, εἰς τὴν ὁποίαν ἑκάτερος ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ ἀποβλέπει εἰς τὸν σκοπὸν νὰ φονεύσῃ τὸν ἕτερον. »

Εἶμεθα βέβαιοι, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ὀρισμοῦ τούτου ᾔτο ὑποχρεωτικὴ εἰς τὰς νεοελληνικάς μονομαχίας, ἡ ἀριστοκρατικὴ αὐτῆ ἱκανοποίησις θὰ ᾔτο ἀπὸ πολλοῦ μακρὰν τῶν νεοελληνικῶν συνηθειῶν. Διὰ τοῦτο τὰς μονομαχίας μετ' ἀποτελέσματος ἐν Ἑλλάδι ὑπολαμβάνουν μονομαχίας παθολογικάς, μονομαχίας κατὰ λάθος, οὐδὲν ἐχούσας κοινὸν πρὸς τὸν ἀνωτέρω ὀρισμὸν τῆς μονομαχίας, μονομαχίας καθ' ἃς παρεμβαίνει μόνη ἡ τύχη, καὶ αἵτινες τὸ πολὺ δύνανται νὰ ἀπασχολοῦν τοὺς πλημμελειοδίκας δικάζοντας περὶ φόνων ἢ τραυμάτων ἐξ ἀμελείας, τοὺς ἰατρούς, κατὰ δὲ τὰς τραγικωτέρας περιπτώσεις τὸν ἱερέα, τὸν νεκροσκόπον, καὶ τὸν νεκροθάπτην.

Ἄλλὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν μονομαχιῶν ἀποκρούει παρ' ἡμῖν τὸ κλίμα, ὁ κυκνοῦς οὐρανόσ, ἡ μειδιῶσα φύσις καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ στοργή, τὴν ὁποίαν πάντες οἱ νεοἑλλήνες τρέφομεν πρὸς τὸ δέσμη ἡμῶν ἀκολουθοῦντες πιστότατα τὴν φιλοσοφίαν τοῦ δημόδους δόγματος :

καὶ μὲ τὰ τόσα βόανα
πάλι ἡ ζωὴ γλυκειά εἶνε

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς φόβος νὰ ἐπιδράσῃ κατασταλ-
τικῶς ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἡ μονομαχία· καὶ διὰ
τοῦτο ἐπίσης μόνη ἡ φαιδρά, ἡ ἀναίμακτος, ἡ ἀνόρθουσα τὴν
τιμὴν διὰ πρωτοκόλλων τῶν μικρῶν μονομαχία προεκάλεσε
τὰς κατωτέρω γραμμάς.

* *

*

Ἡ μονομαχία ἡ σύγχρονος καὶ ἡ λογικὴ τῆς εἶναι θυγατέ-
ρες τῆς μονομαχίας καὶ τῆς λογικῆς τοῦ μεσαιῶνος καὶ δὲν
ὑστεροῦν οὐδὲ κατὰ κόκκον τῶν μητέρων αὐτῶν κατὰ τὴν με-
γαλοπρεπῆ ἡλιθιότητα.

Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἡ μονομαχία ἡ ἀντικαθίστα ἐν ὅλῳ τὴν
δικαιοσύνην ἢ ἐχρησίμευεν ὡς πρώτου ἢ δευτέρου βαθμοῦ δι-
καστήριον ἢ καὶ ὡς ἀπλοῦν μέσον ἀποδείξεως ἀντὶ τοῦ ὄρκου.

Οἱ Σλαῦοι κατὰ τὸν μεσαιῶνα, κατὰ τινὰ ἀφήγησιν ἄραβος
περιηγητοῦ, εἶχον ὡς Πρωτοδικεῖον τὴν κρίσιν τοῦ Ἡγεμόνος,
ὡς Ἐφετεῖον δὲ τὴν μονομαχίαν, ἐὰν ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων
ἐπροτίμα νὰ ἀναθέσῃ τὴν κρίσιν εἰς τὴν σιδηρᾶν λογικὴν τοῦ
πελέκεως ἢ τῆς λόγγης, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη τὰ ραβδωτὰ
πιστόλια τῶν ἐρασιτεχνῶν τῆς μονομαχίας.

Οἱ Γερμανοὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἔλυον ἀποκλειστικῶς τὰς
διαφορὰς διὰ μονομαχιῶν καὶ τὰς πολιτικὰς καὶ τὰς ποινικὰς.
Τὸ ἔργον τῶν δικαστῶν ἦτο τότε ἀπλούστατον· παρίσταντο
ἀπλῶς ὡς θεαταὶ τῆς πάλης καὶ ἐβεβαίουν τὸ ἀποτέλεσμα.

Ἄλλ' αἱ συνέπειαι ἦσαν κατὰ τὰς περιστάσεις ἀνόμοιαι. Ἐν
Βοημία π. γ. κατὰ τὸν XIV αἰῶνα ὁ νικῶν ἐν δικαστικῇ μο-
νομαχίᾳ εἶχε τὸ καθῆκον νὰ ἀποκεφαλίσῃ τὸν ἠττηθέντα. Σώ-
ζονται δὲ εἰς διάφορα εὐρωπαϊκὰ ἀρχεῖα ἐγγραφα προσυμφωνιῶν
τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μονομαχίας, εἰς τὰ ὁποῖα καθορίζοντο
αἱ ζημίαι τοῦ ἠττημένου. Κατὰ ἐν τούτων τοῦ 1022 ὁ νικη-
τῆς ἤθελε λάβῃ τὰ κινητὰ, τὰς γαίας καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ ἠτ-
τηθησομένου, τὸ ὅποιον — ὀμιλοῦμεν περὶ τῆς τελευταίας ἀπο-
ζημιώσεως — εἶναι ἀμφίβολον ἐὰν εἶναι πάντοτε εὐχάριστον.

Εἰς τὰ ποινικὰ δικαστήρια πρὸ πάντων ἡ μονομαχία ἐγένετο,
ἐὰν τὸ ἀπῆται ὁ ἀντίδικος πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τοῦ ὄρκου. Ἐὰν
δὲ ὁ ὁμῶσας ἠττᾶτο, θεωρεῖτο ψεῦδορκος, ἡ δὲ ἀγχόνη ἦτο
ἡ ἀπαραίτητος αὐτοῦ ποινὴ ἀντὶ τῆς συγχρόνου ποινῆς τῆς
εἰρκτῆς.

Τὸ ἀστειότερον πάντων ἦτο ὅτι ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν X καὶ
XI αἰῶνα διὰ μονομαχιῶν διεξήγοντο αἱ δίκαι αἱ ἀφορῶσαι ἀμ-
φισβητήσεις περιουσίας μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν

ιδρυμάτων, ἐπισκοπῶν, μοναστηρίων, ἡμερησίων κλπ. Ἰννοεῖται ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον αἱ μονομαχίαι αὐταὶ διεξήγοντο δι' ἀντιπροσώπων μονομάχων ἐξ ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ καὶ ἐπίσκοποι καὶ καλόγηροι ἐμονομάχουν αὐτοπροσώπως τοῦ τοιοῦτου ἀγῶνος ὑπολαμβάνομένου ἐξ ὄχως θεαρέστου καὶ ψυχρωτηρίου, ἀφοῦ κατὰ πλάσμα ὑπετίθετο ὅτι ἐμονομάχουν μεταξύ των οἱ προστάται τῶν ἐκκλησιαστικῶν ιδρυμάτων Ἅγιοι.

Ἡ λογικὴ ὄλων τούτων τῶν μονομαχιῶν συνίστατο εἰς τὸ ἐξῆς. Δὲν ὑπετίθετο ὅτι ἐνίκα κατ' αὐτὰς ὁ ἔχων τοὺς ἰσχυροτέρους μῦς, τὴν τελειοτέραν ἄσκησιν καὶ τὴν μεγαλητέραν ψυχραιμίαν, ἀλλ' ὅτι ἐνίκα ὁ Θεός, ὅστις παριστάμενος ἀοράτως μεταξύ τῶν μονομαχούντων, ὅπως οἱ Ὀλύμπιοι Θεοὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν ὀμηρικῶν ἡρώων, ἐλάμβανε μέρος πάντοτε ὑπὲρ τοῦ ὑπὲρ οὗ τὸ δίκαιον. Βοηθούσης τῆς ἀπολύτου ἀμαθείας τῶν δικαστῶν καὶ τῆς τελείας νωθρότητος τῶν ἐγκεφάλων αὐτῶν, ὡπισθογραφεῖτο εἰς βάρος τοῦ Θεοῦ τὸ καθήκον νὰ ἀνεύρη τὰς ἀποδείξεις τοῦ δικαίου διὰ τῆς ἐκβάσεως τῆς μονομαχίας.

Ἡ λογικὴ τῶν συγχρόνων μονομαχιῶν διαφέρει κατὰ τοῦτο, ὅτι τότε ἐζητεῖτο ἀπὸ τὴν δικαστικὴν κρίσιν τῆς σπάθης, τοῦ πελέκους καὶ τῆς λόγχης ἢ ἀνόρθωσις τοῦ δικαίου, ἐν ᾧ τώρα ζητεῖται ἀπὸ τὴν κρίσιν τῆς σπάθης, τοῦ ξίφους καὶ τῆς τροχιᾶς τῆς σφαίρας τοῦ πιστολίου ἢ ἀνόρθωσις τῆς τιμῆς.

* *

Ἡ λογικὴ τῆς μονομαχίας καθορίζεται ἐκ τούτου: ὅτι ἔχεις τὴν ἐλπίδα νὰ θριαμβεύσης καὶ νὰ ἐξαπλώσης νεκρὸν τὸν ἀντίπαλόν σου, καὶ ἐὰν ἔτι εἴσαι ὁ προσβαλὼν αὐτὸν εἰς τὰ κειρώτατα καὶ τὰ ἱερώτατα, ὅπως ἐξ ἴσου τρέγγης καὶ τὸν κίνδυνον νὰ λάβῃς τὴν ὁδὸν τοῦ Νεκροταφείου, καὶ ἂν ἀκόμη ἀναιτίως καὶ ἀδίκως εἴσαι θῦμα τῆς ἀδικωτέρας ὕβρεως.

Λογικὴ ἡλιθία καὶ διὰ τοῦτο ἀποκλειστικὸν μέσον ἰκανοποιήσεως μόνον τῶν ἀριστοκρατικῶν τάξεων καὶ ἐν γένει τῶν κύκλων, οἵτινες ἔχουν ὀλιγωτέραν σχέσιν πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν πρακτικότητά. Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ τὴν ὀξυτέραν ἀκμὴν τῆς μονομαχίας εἰς τὰ διάφορα ἔθνη ποτὲ αὕτη δὲν κατώρθωσε νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰς συνηθείας τῆς μέσης καὶ τῆς κατωτέρας τάξεως.

Δὲν θέλομεν νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ὁ πόθος τῆς ἀνορθώσεως τῆς τιμῆς, ἢ τιμωρία ὕβρεως, ἢ ἐκδίκησις ἐπὶ τέλους, δὲν εἶναι αἰσθήματα ἔμφυτα εἰς πάντα ἄνθρωπον· ἀλλ' ὑπάρχουν πολὺ

πρακτικώτερα μέσα θεραπείας τῶν κρίσθημάτων τούτων καὶ ἄσυγκρίτως λογικώτερα ἀπὸ τὸ νὰ θέσῃ τις ἐαυτὸν ἔμφυχον στόχον εἰς τὰς ἀσκήσεις ἑνὸς ὑβριστοῦ ἢ ἑνὸς προπετοῦς ἀναγώγου. Ὑπάρχουν π.χ. ὁ κόλαφος, ὁ γρόνθος, ἡ ράβδος, ἐν ἀνάγκῃ τὰ λακτίσματα, προσφυστέραι, πολλάκις ἀπαντήσεις εἰς τὴν ὑβρίν, μὴ ἀποκλεισμένου οὐδὲ αὐτοῦ τοῦ τραυματισμοῦ καὶ τοῦ φόνου, διότι δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἀνεύρῃ διὰ τίνα λόγον πρέπει ἢ ἱκανοποιήσῃς τοῦ ἀδικηθέντος νὰ ἐξερτηθῇ ἀπὸ τὴν κλήρωσιν τοῦ λαχείου τῆς μονομαχίας, ἀντὶ τῆς κρίσεως τοῦ ἀδικηθέντος καὶ περὶ τοῦ μεγέθους τῆς ὑβρεως καὶ περὶ τοῦ εἶδους καὶ τῆς δόσεως τοῦ ἀντιφαρμάκου. Ἄλλοτε π.χ. ἀρκεῖ ἢ ἰσοπέδωσις τῆς ρινὸς τοῦ ὑβριστοῦ διὰ τοῦ γρόνθου ὑπάρχουν ὅμως περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ περιληφθοῦν εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ γρόνθου καὶ ὁ εἰς ἢ ἀμφότεροι οἱ ὀφθαλμοὶ ζητήματα λεπτομερειῶν πάντοτε.

Ὅπωςδὴποτε μόνον εἰς τὴν νοσηρὰν λογικὴν, τὴν ὁποίαν ἐκληροδότησαν αἱ μονομαχίαι τοῦ μεσαιῶνος, θὰ δύναται τις νὰ ἀνεύρῃ ὅτι ἱκανοποιεῖται τις κατὰ τῆς ὑβρεως τῆς οἰκογενειακῆς αὐτοῦ τιμῆς π.χ. ἐὰν λάβῃ μίαν σφαῖραν εἰς τὸ στήθος καὶ καταλίπη τὰ τέκνα του εἰς τὰς φροντίδας καὶ τὴν στοργὴν τῆς καλῆς συζύγου καὶ τῶν φίλων τῆς. Τὴν λογικὴν ταύτην, λέγει ὁ Μποαλώ, καὶ τὰ λογικώτερα ζῶα πλὴν τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ τὴν ἐννοήσουν.

Πρόκειται λοιπὸν ἐν τῇ μονομαχίᾳ οὐχὶ περὶ μέσου ἱκανοποιήσεως τῆς τιμῆς, ἀλλὰ περὶ θυμοῦ, τοῦ ὁποίου ἢ μωρία ἐξισοῦται πρὸς τὴν βαρβαρότητα, περὶ θυμοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἄνθρωποι τῶν σιδηρικῶν προσπαθοῦν, ὅπως λέγει ὁ Σοπεγλάουερ, νὰ ἐπιδείξουν τὴν ἀνδρείαν τοῦ θυμοῦ αὐτῶν αἵματος, ἀπαραλλάκτως ὡς ἐὰν δυστυγῆς τις ῥιγῶν ἤθελε νὰ πείσῃ τὸν κόσμον ὅτι κατοικεῖ εἰς θερμὸν δωμάτιον φυσῶν εἰς τὴν στήλην τοῦ θερμομέτρου.

* *
*

Ἄλλὰ τὴν μονομαχίαν ἐν Ἑλλάδι ἀσφαλῶς θὰ φονεύσῃ τὸ γελοῖον μᾶλλον καὶ ἢ περιφρόνησις τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι σέβονται τοῦλάχιστον τὴν νοσηροσύνην των, παρὰ τὰ ἀσυνήθη αἱματηρὰ ἀποτελέσματα σοβαρῶν μονομαχιῶν. Ἄρκει τῶντι ὅτι πρόκειται περὶ μωρίας, διὰ νὰ ἦναι ἀδύνατον νὰ ἐξαναγκάσῃ εἰς τὴν διάπραξιν αὐτῆς νοήμονα ἄνθρωπον οἷοςδὴποτε ὑβριστής.

Ἄλλ' ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ φόβος πολλαπλασιασμοῦ τῶν τραγι-

κῶν μονομαχιῶν, εἶναι καιρὸς νὰ περισταλοῦν αἱ φαιδραὶ καὶ εἰδυλλιακαὶ τοῦλάχιστον, διότι οἱ πολλοί, οἱ γυδαῖοι, οἱ πληθεῖοι, ὅλοι ἐπὶ τέλους ὅσοι στεροῦνται τῶν ἀπολαύσεων τοῦ λόου—τέννης, τοῦ κυνηγίου τῆς ἀλώπεκος, καὶ τῆς μονομαχίας, ἴσως ἐκ φθόνου εὐρίσκουν ὅτι αἱ κωμῳδίαὶ αὗται εἶναι πολὺ κουραστικά διὰ τὴν καλαισθησίαν τοῦ πλήθους.

Διότι ἐπολλαπλασιάσθησαν, ὡς οἱ ἀρουραῖοι τῆς Θεσσαλίας, εἰς τὰς ἀνωτέρας σφαίρας τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας οἱ βλαδιάτορες καὶ οἱ μάρτυρες, βλαδιάτορες, οἱ ὅποιοι δὲν μονομαχοῦν διὰ δεινὰς ὕβρεις τῆς προσωπικῆς ἢ τῆς οἰκογενειακῆς τιμῆς, διότι ταῦτα παρ' ἡμῖν εἶναι ἀντικείμενα τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Πρωτοδικείου δικάζοντος ἐπ' ἀναφορὰ περὶ διαζυγίου ἢ σπανιώτερον φαιδρᾶς τινος ποινικῆς δίκης ἐν τῷ πλημμελειοδικεῖῳ, ἀλλὰ συνηθέστατα διὰ φύλλου πήδημα, πολλάκις δὲ χωρὶς καὶ κανεὶς φύλλος νὰ μετακινήθῃ. Πρόκειται δηλαδὴ κατὰ κανόνα παρ' ἡμῖν περὶ μονομαχιῶν καθαρῶς ρεκλαμοειδῶν, περὶ τῶν γενομένων *querelle d'Allemand*, αἵτινες εἰς κοινωνίας μὴ ἀβδριτικὰς προκαλοῦν τὴν γενικὴν περιφρόνησιν.

Διότι οἱ τρομεροὶ μονομάχοι οἱ ρίπτοντες τὸ χειρόκτιον, ἐπειδὴ ἢ βαδίζοντες ἐρρίψατε τὴν ράβδον των, ἢ τοὺς ἐπατήσατε κατὰ λάθος, ἢ ὁ καπνὸς τοῦ σιγάρου σας εἰς τὸ τραῦμ ἔφθασεν εἰς τὸ πρόσωπόν των, ἀρχοῦνται πρὸς ἰκανοποίησιν τῆς προσβληθείσης τιμῆς των εἰς τὴν κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος τοῦ Ταβερνιέ, καθ' ὃν « ἀρκεῖ πρὸς ἀπόσβεσιν πάσης ὕβρεως τὸ νὰ σταθοῦν δύο ἄνδρες ὁ εἰς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου μὲ τὸ ξίφος ἢ τὸ πιστόλιον ἀνὰ χεῖρας » κανόνος τόσον ἀνωδύνου ὑπὸ τὴν τοιαύτην διατύπωσιν, ὥστε θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ σήμερον ὁ συρμὸς τῶν μονομαχιῶν καὶ μεταξὺ τῶν κυριῶν.

Τῶνόντι ἡ ἀθηναϊκὴ μονομαχία εἶναι κατὰ κανόνα ἀνώδυνος ἀπλῆ ψυχαγωγία, ἀβλαβής, χωρὶς τὴν παραμικραν δίψαν αἵματος.

Ὅλα, βλέπετε, προσαρμύζονται καὶ ἀφομοιοῦνται πρὸς τὸ περιβάλλον, καὶ τὸ φυσικὸν καὶ τὸ κοινωνικόν, τὸ ὅποιον δὲν ἀνέγεται οὔτε ἀγριότητος οὔτε τραγικότητος.

Ἐὰν μάλιστα θελήσῃ τις νὰ ᾔηται δίκαιος, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν μονομαχίαν, τὴν σώζουσαν σχεδὸν πάντοτε τὴν λευκὴν, τὴν ἀναίμακτον αὐτῆς περιβολὴν, καὶ πλεονεκτήματα ἄξια προσοχῆς.

Ἐν πρώτοις πλεονεκτήματα ὑγιεινά. Τῶνόντι εἰς περίπατος ἐφ' ἀμάξης διὰ μέσου ἀνθοσπάρτων ἀγρῶν, ἐλαιώνων ἢ πευκῶν παρὰ τὸ Γουδι ἢ τὸ Δαφνί, ἢ ἀπορρόφησις τοῦ ἰωδίου εἰς

τὸ Φάληρον ἢ τὸν Ἅγιον Κοσμάν, ἀποτελοῦν ψυχαγωγίαν ὑγιεινοτάτην καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰατροὺς τῶν μονομαχιῶν. Ἐκτὸς τούτου ὑγιεινοτάτην ἐπίδρασιν ἐξασχοῦν καὶ τὰ ἐξοχικὰ γεύματα τὰ ἀποτελοῦντα τὸν συνήθη ἐπίλογον τῶν πρωτοκόλλων συμβιβασμοῦ καὶ τῶν πρωτοκόλλων συναντήσεως.

Ἐπίσης ὑγιεινότερα ἐπίδρα καὶ ἐπὶ τῶν μονομάχων καὶ ἐπὶ τῶν μαρτύρων ἢ μέθη τῆς Δόξης. Διότι τὸ πολὺ μὲ τὰ ἔξοδα ἐνὸς ἀγωγίου καὶ ἐνὸς γεύματος δύναται τις νὰ σύρῃ τὴν Δόξαν ὀπισθὲν τοῦ δεμένῃ με χειροπέδας, διότι ἀποκτᾷ δίπλωμα ἀνδρείας καὶ ἡρωϊσμοῦ με ὀλιγώτερον κίνδυνον ἢ ὅταν ξυρίζεται ὑπὸ τοῦ κουρέως του. Μόνον δὲ ὅσοι εἰσέπνευσάν ποτε τὴν δόξαν τῆς ἐπιούσης μιᾶς ἡμέρας μονομαχίας ἄνευ ἀποτελέσματος, οὗτοι μόνον δύνανται νὰ ἐννοήσουν τὴν ἐξ αὐτῆς μέθην, ὅταν μάλιστα τὴν δόξαν ταύτην τὴν διαλαλεῖ εἰς ὅλας τὰς ὁδοὺς ἢ κραυγὴ τοῦ Τύπου.

Ἦδη ὅσον ἀφορᾷ τὴν δόξαν τῶν μαρτύρων — συνήθως μαρτύρων ἐξ ἐπαγγέλματος — ἀρκεῖ νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τί σημάζει τὸ νὰ γίνῃται τις διαίτητῆς τῆς τιμῆς καὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἐντολέως του καὶ τοῦ ἀντιπάλου τοῦ ἐντολέως του· νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλεται· νὰ ἀποφαίνεται ἐπὶ τῶν λεπτοτέρων ζητημάτων τῆς τιμῆς· νὰ βαπτίζῃ τὸν ὑβρίσαντα καὶ τὸν ὑβρισθέντα διὰ νὰ ἀπονεύμῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὄπλου· νὰ κρούῃ παλάμης· νὰ μετρᾷ ἓν, δύο, τρία· νὰ συντάττῃ καὶ ὑπογράφῃ προτόκολλα· καὶ ἐν γένει νὰ προστρίβεται διαρκῶς μετὰ τὰ ζητήματα τῆς τιμῆς καὶ μετὰ τὰ σιδηρικά.

* *

Ἄλλὰ δὲν δύναται τις νὰ ἀρνηθῇ καὶ μειονεκτήματα καὶ εἰς αὐτὰς τὰς κωμειδουλλικὰς μονομαχίας. Οὕτω ὁ Σαῖν — Μπέβ, κρουολογήσας ποτὲ ἐν μονομαχίᾳ, ἐπέμεινε, μονομαχῶν τὸ δεύτερον με βροχερὸν καιρὸν, νὰ κρατῇ ἀνοικτὴν ὀμπρέλλαν.

Εἶναι τῶνόντι πολὺ συνήθεις δυσάρεστοι τῆς υγείας διαταραχαί, ἰδίως εἰς τὰς μονομαχίας τὰς διεξαγομένους διὰ τῆς σπάθης ἢ διὰ τοῦ ξίφους, ὅπου οἱ μονομάχοι μένουσιν ἀσκεπεῖς καὶ ἀφαιροῦν τὰς ζακέτας ἢ τὰς στολάς των. Οὕτω πολλάκις εἰς κινήσεις, ἀποτελεῖ ἀποτέλεσμα τῆς μονομαχίας σοβαρώτερον ἀμυχῆς ἢ ἐκδοράς, ὧν ἡ θεραπεία εἶναι ζήτημα χρήσεως ὀλίγης ἐπουλίνης.

Ἴσως δὲ τούτου ἕνεκα εἶναι καὶ πολὺ σπανιώτεροι αἱ μονομαχίαι κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅπερ ἀλανθάστως ἐξηκριβώσεν ἡ

στατιστική· καὶ αἱ ὀλίγα δὲ μονομαχίαι γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ἀπόγευμα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐπικινδύνου ἐπιδράσεως τῆς πρωϊνῆς ὕγρασιος.

* *

Πολλὰ ἐνομοθετήθησαν ἐναντίον τῆς μονομαχίας, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπροτάθησαν, τὰ ὅποια δὲν ἔτυγον νομοθετικῆς κυρώσεως. Κατ' ἐμὲ τὰ τελευταῖα εἶναι τὰ πρακτικώτερα.

Οὕτω π.χ. θὰ ἔκοπτε τὸν βῆγα τῆς μονομαχίας αὐστηροτάτη ἀπαγόρευσις τῆς καταχωρίσεως πρωτοκόλλων μονομαχιῶν εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ὀνομάτων τῶν μονομάχων καὶ τῶν μαρτύρων. Ἄμα τοιοῦτοτρόπως κοποῦν τὰ πτερὰ τῆς δόξης των, οὐδεὶς πλέον κίνδυνος ἐξακολουθήσεως τῶν μονομαχιῶν, ἀφοῦ θὰ ἐκλίπη ὁ σπουδαιότερος αὐτῶν σκοπός. Ἐκτὸς τούτου πρέπει νὰ νομοθετηθοῦν τσουγτερώταται χρηματικαὶ ποιναὶ καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις μονομαχίας καὶ διὰ τοὺς μονομάχους καὶ διὰ τοὺς μάρτυρας. Ἀφοῦ εἶναι διασκέδασις ἐξόχως ἀριστοκρατικὴ, εἶναι ἄδικον νὰ κοστίζῃ μόνον ὅσον μίαν γρανίτα καὶ ὀλίγα φυστικὰ εἰς τὸ Ἄϊ — λάϊφ ἢ μίαν ἐφ' ἀμάξις ἐκδρομὴ εἰς ἀγροτικὸν ζυθοπωλεῖον,

Ἄλλ' ἢ προσηγεστέρα τιμωρία τῆς μονομαχίας θὰ ἦτο ἐκείνη, ἣν ἐπρότεινεν ἄλλοτε ὁ Λεπελετιέ, ὅστις εὕρισκε ὅτι, εἰάν οἱ μονομάχοι ὑπεχρεοῦντο διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως νὰ ἐνδύωνται μεσαιωνικὴν πολεμικὴν στολὴν καὶ νὰ ἐκτίθενται ἐπὶ μίαν ὥραν εἰς τὴν κοινὴν θέαν, ἡ μονομαχία ἤθελεν ἐκρίζωθῆ ὀριστικῶς.

Τῶντι τί λογικώτερον καὶ τί συγχρόνως ἐπιεικέστερον τοῦ νὰ ὑποχρεῶνωνται δικαστικῶς οἱ ζῶντες μὲ τὰς εὐγενεῖς παραδόσεις τῆς ἱπποσύνης νὰ ἐπανερχῶνται εἰς τοὺς καλοὺς ἐκείνους χρόνους, καθ' οὓς οἱ ἱππῶται διεσταύρωναν τὰ ξίφη μόνον διὰ τὸ βλέμμα μιᾶς δεσποίνης, ἣτις παρηκολούθει τὸν ἀγῶνα ὅπισθεν τῶν δικτυωτῶν τῶν παραθύρων τοῦ πύργου τῆς;

Ἄλλ' ἢ ἰδέα χρήζει καλλιιεργείας καὶ ἀναπτύξεως, εἰς τὰς ἐλαφροτέρας π.χ. περιπτώσεις νὰ ἐνδύουν τοὺς μονομάχους μὲ τὰ βελούδινα δαντελοφόρα κοστοῦμ τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου XIV.

Ἄλλ' ἂν πρόκειται περὶ ἀγρίων μονομάχων ἢ μονομάχων καθ' ὑποτροπήν, τότε νὰ τοὺς φοροῦν οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες τὰς σιδηρᾶς πανοπλίας τῆς ἐποχῆς τοῦ Καραλομάγνου ἢ Ριγάρδου τοῦ Λεοντοκάρδου, μὲ θώρακας φολιδωτοὺς ἢ συρματοπλέκτους, μὲ σιδηρᾶς ἐπιγονατίδας, μὲ βαρεῖας κάσκας ὡς περι-

κεφαλαίας, καὶ νὰ τοὺς θέτουν εἰς τὴν χεῖρα μίαν ἀλεθάρδα ἢ σπάθην τεραστίαν μὲ λαβίδα ἐν σχήματι σταυροῦ τῆς εποχῆς Φιλίππου τοῦ Ὁραίου.

Ἐννοεῖται ὅτι καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις οἱ ἰππῶται πρέπει νὰ περιάγονται ἔφιπποι διὰ τῶν πλατειῶν καὶ τῶν κυριωτέρων ὁδῶν συνοδευόμενοι ὑπὸ ἐφίππων χωροφυλάκων καὶ τιμῆς ἔνεκεν καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ πειρασμοῦ ὅπως πετάξουν τὰς πανοπλίας των καὶ φορέσουν τοὺς ζακέδες των.

Εἴμεθα βέβηχοι ὅτι ἡ καθιέρωσις τῶν τιμητικῶν τούτων λιτανειῶν τῆς μεσαιωνικῆς ἰπποσύνης εἰς βάρος τῶν μονομάχων καὶ τῶν μιστῶν θὰ ἀπετέλει τὸ δραστηκώτερον κατὰ τῆς μονομαχίας τοῦ ἰπποτισμοῦ καὶ τῆς χρήσεως τῶν συναφῶν σιδηρικῶν φάρμακων.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

— 23 —

Η ΕΥΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ἡ Χαῖδω, τὸ πλὴρ ὄμορφο
σιολίδι τοῦ χωριοῦ,
ἢ κ' ὄ ἢ ὁδομάγουλη
μὲ μάτια μωσαριοῦ,
ποῦ ὅταν ἄνδρας τὴν ἰδῆ,
μὲ μιᾶς τὰ χαμηλόνει,
πρωτὶ πρωτὶ μὲ τὸ σταμνὶ
᾿ς τὴ βρούσι λάει μόνη.

Τρέξετε λεβέντες λιγεροί,
τρέξετε νὰ τὴν ἰδῆτε,
τρέξετε ᾿ς τῆς βρούσης τὴ μεριά,
ἀλλὰ σταθῆτ' ἀπὸ μακρονὰ
μὴν τύχη καὶ φανῆτε.

Γιατ' εἶνε ἄξια καὶ καλὴ,
μὰ καὶ περὴφανη πολὺ.
κι' ἂν μὲ ἀνθάδεια κανεῖς
σταθῆ ἢ νὰ τὴν κυτιάζη,
τὴ στάμνα ᾿ς τὸ κεφάλι του
γιὰ χάξι τοῦ τὴν σπάξει.

Χαρά ᾿ς τον τῆς καρδούλας της
ποῦ θὰ ᾿βρη τὸ κλειδί
καὶ ᾿ντροπαλὴ ᾿ς τὸ πλάγι του
ρυφοῦλα θὰ τὴν ᾿δῆ.
Χαρά ᾿ς τον ποῦ ᾿ς τὰ στήθια του
θὰ σφίξῃ τέτοιον κοῖτο ...
Ψυχὴ μου, τί εἰδύλλιο
γλυκὸ θὰ ἦν' ἐκεῖνο!

ΘΕΜ. ΣΟΛΟΜΟΣ